

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dn. Conradi Clingii Theologi Et Ecclesiastae Celeberrimi
(dum vixit) apud Erphordiam Turingiæ, Catechismus
Catholicus, summam Christianæ institutionis III. libris
succinctim complectens**

Klinge, Konrad

Coloniae, 1570

VD16 K 1309

caput XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29452

modò misericordiam accipiet, qui nullã exhibet fra-
tri, sicut in parabola patet de seruo nequam, Matt. 18.
Ideò remissio nostra tametsi non meretur remissionem
à Deo, hoc Christo saluum manet, attamen capax non
est remissionis, nec verè eam à Deo accipiet, quisquam
primùm illam non exhibet fratri suo: ergò dimissio
offensæ proximi, est signum certissimum, quod & no-
bis à Deo propter Christum dimittentur nostra deli-
cta: sin verò secùs, neque nobis dimittentur. Nam fi-
des sine opere mortua est. Fides enim semper efficax
est, modò opera attestentur veram adesse fidem: illa
sola Christum respicit, propter illum credit exaudiri
orationem suam, placere eleemosynam &c, dimittit
sibi peccata: sed hæc omnia signa sunt veræ fidei. Ideò
si opera non sequuntur, fides inefficax est mortua.
Fides igitur accipit beneficiũ Christi propter ipsum,
& opus probat & testatur se non inanem esse fiducia.
Summa, fides credit quòd propter Christum ex mi-
sericordia nobis omnia donentur, remissio peccato-
rum, exauditio orationis, salus æterna. Sed hanc fi-
dem esse veram & efficacem, testantur pœnitentia, o-
pus orationis, obedientia præceptorum Dei. Quæ
re etsi non apprahédunt bona Christi opera, sed ipsa
fides in gratuitam Dei misericordiam, necesse tamen
est adesse opera, quæ testentur fidem non esse inanem
fiduciam: Ideò separari nullo pacto possunt, præse-
ntim in adultis, Fides & opera: neq; fides esse poterit
vbi opera non sint: opera enim certificant fidem.

SEXTUM DEI PRAECE-
ptum, Non Mœchaberis. Exo. 20.

CAPVT XIII.

ARGVMENTA.

1. *Quibus sit præceptum ut nubant.*

2. *Quomodo*

2. *Quomodo quis mœchatur corde, ore & factu.*

3. *Quo Deus punit adulterium hic & in futuro.*

Christus atq; scriptura præcipit omnibus nubere, & vitare fornicationem & immunditiam, exceptis tribus hominum generibus: quorū primum est, qui ex ex utero matris sunt nati inhabiles ad matrimonium. Deindè qui ab hominibus sunt castrati, aut aliàs per accidentales infirmitates sunt facti defectuosi: postremò sunt, quibus Deus ex speciali gratia concessit donum continentiae, qui se castrant propter regnum Dei, & qui votum solenne emiserunt cælibatus, vt ei fidelius inseruiant atq; imitentur: & qui hoc Dei donū habent, Deo gratias agant: Sic enim dicit scriptura Sapient. 8. Non possum esse continens, nisi Deus dederit. Et Christus dicit, Matt. 19. Non omnibus hoc datū est, qui potest capere, capiat. Alijs verò omnibus hominibus, seclusis his tribus generibus, præceptum est nubere, vt Gen. 1. Crescite & multiplicamini &c. Et 1. Corint. 7. propter stupra vitanda suam quisque vxorem habeat, & quæq; suum virum. Et iterum, Melius est nubere quàm vni. Prohibetur autem hoc præcepto. omnis immunditia & luxuria, sub quacunque etiam specie comprehendi potest. Est quoque magna differentia inter vitam coniugatorum, & vitam fornicatorum ac nebulonū. Nam vita coniugata non est peccatum, quia DEVS hanc instituit & ordinauit, sed vita adulterina & fornicaria peccatum est: hoc enim prohibuit Deus 1. Corint. 7. Si quis nubit, scilicet legitimè, nō peccat: ergo illegitima cohabitatio Deo displicet, eò quòd fornicatores regnum Dei non possidebunt, 1. Corint. 6. Ephes. 5. Galat. 6. Deus quoq; legitimè natis maiora confert gratiarum dona, quàm spurij, vt commu-

1.

Q niter

niter contingit: habent quoque benedictionem Deo quod secundum ordinationem & voluntatem Dei in legitimo statu sint nati: ergo cauenda est omnis fornicatio. Et Deus per Moylen præcepit Deut. 22. Non sit meretrix inter filias Israel, neque sit scortator inter filios Israel: hoc est Dei præceptum, contra quod facere non licet. Et quanuis permittantur in panaria ob vitandum maius periculum, tamen non ut iustum defendi potest.

2.
Triplicis
adulterij
primum.

Secundò, est triplex adulterium siue luxuria, quæ prohibetur: prima est cordis & in cogitatione, quæ Christus prohibet Matth. 5. Si quis viderit mulierem alterius ad concupiscendam eam, id est, ea intentione, vt delectetur in cogitatione illa, is iam mœchatus est in corde suo. Ideò licet mundus hanc mœchitiam non videat, nec puniat, tamen eum Deus in cælo respicit, cui omnia nuda & aperta sunt, Hebræor. 4. Deus punit hic & in futuro.

II.

Deindè mœchia oris prohibetur, quæ fit cum quædam inhonestis verbis alienam vxorem alloquitur, insultat, & verba luxuriosa & cantilenas facit, aut etiam inordinatis moribus, gestibus, ornatu meretricio, cuius placeat & prouocet ad luxuriam, sic monet apostolus Ephe. 5. fornicatio autem & omnis immunditia aut auaritia nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos, aut turpitudine, aut stultiloquium, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinent &c. Matth. 12.

III.

Postremò, vt nec opere perpetremus adulterium, sed omnes continentes simus vsque ad coniugium, sic commendatur prophetissa Anna Lucæ 2. quod virginitate sua vixerit cum viro suo annis septem & Tobia filius docetur à patre, Tobia 4. Deindè, quis in matrimonio ad aliam accedat, sed seruet eandem, quoad vixerit, & honestatè: nam lex matrimonij non soluitur nisi post mortem alterius, Romanor.

Est quoque furtum maximum, quod legitimi committunt, dum corporis sui ius non habeant viri, sed mulieres, & è diuerso, 1. Cor. 7. ideò se non debent defraudare, aut dare occasionem maligno. Sic exigit Deus, quòd ex omni parte viuamus honestè & continenter, & cubile impollutum custodiamus. Ideò ruperitudo non debet nominari in vobis, nedùm perpetrari, Ephes. 5.

Tertiò, tradunt sacræ literæ, quàm grauis sit ira Dei aduersus hoc peccatum: quare maxima cæcitas est, nò timere æternas & corporales pœnas: causa diluuij fuit libido Gen. 6. Sodoma cõflagrauit propter nefariã impuritatem, Gen. 19. Ciues Sichem interfeciti sunt propter stupratam filiam Iacob, Genes. 34. deindè in deserto propter libidinem vna die 25. millia hominũ perierunt, Num. 25. Postea verò tota tribus Benjamin deleta fuit propter stupratam Leuitæ vxorem, Iudic. 19. Filij Heli propter adulteria perierunt, 1. Reg. 2. adulterium Dauidi atque huius regno maximas calamitates attulit, 2. Regum 12. & vltimo Samsonem quoq; fortissimum meretricius amor captiuauit. Ostendunt pœnas huiusmodi flagitiorum etiã gētium historiæ. Troia propter adulterinum raptũ Helenæ euersa est, Romana respublica tota mutata est propter oppressam Lucretiã. Aiũt quoq; Constantinopolim ante captiuitatem horribilibus sceleribus pollutã fuisse. Certissimum enim signum est imminenti exitij Imperijs & ciuitatibus, quandò ad ipsa vitia accedit impunitas & contemptus peccati, sicut Esai 3. Peccatum suum sicut Sodoma prædicauerunt. Cùm talis est licentia peccandi, sciamus non procul abesse pœnas. Apostolus igitur cū primis multas conciones facit cõtra huiusmodi libidines, vt ferè nullũ aliud vitium plũs carpsisse videatur, vt quòd grauius à Deo puniatur. Ephes. 5. fornicatio & immunditia nec nominetur in vobis, Gal. 5. opera car-

nis sunt scortatio, adulterium, immunditia, &c. et
 addit ibidem. Qui talia agunt, regnum Dei non possidebunt. Col. 3. fornicatio & impudicitia &c. propter
 quæ venit ira Dei in filios inobediētes. 1. Thes. 4. Hoc
 est volūtas Dei, sanctificatio vestra, vt abstineatis vobis
 à fornicatione, Heb. 13. Scortatores & adulteros
 dicabit Deus, & 12. Pacem sequimini cū omnibus
 sanctimoniā, sine qua nemo videbit Deū. & 5. Pet. 2.
 Apostolus exaggerat libidinis peccatum præ ceteris
 peccatis, & significat præcipuè puniri homines priu-
 uatim & publicè. Iniustos, inquit, ad diē iudicij refer-
 uat, maximè verò ambulantes in concupiscentia im-
 munda iuxta carnē. Tenentur ergò magistratus puni-
 nire libidines, iuxta illud 1. Tim. 1. Lex iniustis est pro-
 sita, nā magistratus est custos legis, & debet non solum
 libidines, sed his vicina peccata prohibere, quæ
 illis occasionem dant, vt ocium, luxus, intemperan-
 tia, vt propheta ait Ezechiel 16. Hæc fuit iniquitas
 Sodomæ, ocium, saturitas, abundantia, superbia, &c.
 manū egenti non porrigebant: idè fecerunt abomi-
 nationes, propter quas deleui eas. Sunt enim gradus
 libidinum, & etiam in pœnis illarum sunt gradus, vt
 habent exempla sacrarū literarum. Vt igitur hic pro-
 pheta adiūgit vicina peccata, ita in hoc præcepto pro-
 hibentur omnia peccata illa seu vitia, quæ alunt libidines,
 vt ebrietas, ocium, &c. Implemus autem hoc
 præceptum sic & Dei cultum facimus, quādò primo
 agnoscimus immunditiam nostram, & statuimus
 de Deo propitium nobis fore propter Christum, &
 incipimus Deo obedire in hoc præcepto, sic vt timore
 Dei & propter Deū repugnemus affectibus qui ad
 libidines incitant, & abstineamus à fornicatione, &
 adulterio, &c. & coniugio honesto vtamur secundum
 illud Pauli 1. Corint. 7. propter supra vitanda &c.
 Hæc inchoatio obedientiæ placet Deo, & sua habet
 præmia, sicut patet in Iosepho Genes. 39. qui noluit
 forn.

fornica
 Deum, &

1. Qu
 nia

2. Qu
 tri
 run

3. Qu
 con

V

Deus, in
 eum fine
 picaretu
 cum Deu
 pulatio fi
 quamlibe
 masculo
 obstat im
 dam à cor
 uina ordi
 pinquitar
 hibetur e
 sonæ pro
 Mater, ne
 filij mei f
 ne non p

fornicari & cetera. & de Susanna Daniel. 13. illi timebant Deum, & ideo abstinebant.

CAPVT XV.

ARGVMENTA.

1. *Quae persona possunt contrahere matrimonium.*
2. *Quod parentes non debent cogere filios ad matrimonium illius aut alterius personae, sed liberum permittere.*
3. *Quod filij sine parentum consensu non debent contrahere.*

Matrimonium est combinatio animorū ex consensu viri & mulieris, ac cohabitatio secundum Dei ordinationem, usque ad mortem. Rom. 7. Mulier mortuo viro soluta est à lege, Gen. 1. benedixit eis Deus, inquit: Crescite & multiplicamini. & in eum finem, ut crescerent, & genus humanum multiplicaretur, creauit eos masculum & foeminam. Et cum Deus instituerit matrimoniū, vult etiam ut copulatio fiat honestè & cum ordine, ut masculus non quamlibet personā ducat, nec quilibet persona cuius masculo nubat, sed licitum sit tantum eis, ubi nullum obstat impedimentū. Prohibetur ergo personae quaedam à contrahendo cum aliquibus matrimonio, ex diuina ordinatione & precepto propter sanguinis propinquitatē & affinitatem: Deinde quaedam personae prohibentur ex lege humana & ordinatione Ecclesiae: Personae prohibita à Deo, sunt octo, ut Leuit. 18. scilicet Mater, nouerca, soror, soror nouerca, soror matris, filij mei filia vera vel priuigna, soror patris: haec personae non possunt à quoquam duci ex diuina ordinatione